

Jerzy T. Petrus
Zamek Królewski na Wawelu
Kraków

DYSTYNKTORIUM RZYMSKOKATOLICKIEJ KAPITUŁY KATEDRALNEJ W KAMIĘNCU PODOLSKIM

Dystynktorium – od łacińskiego *distinguere* (wyróżniać)¹, a więc *signum distinctorium*, to – jak pisał znany pamiętnikarz czasów saskich ksiądz Jędrzej Kitowicz: „orderek mały, wiszący z szyi na piersiach, na rokiecie, a gdy się znajduje kanonik za kościołem, na sukni spodniej”². Uczony proboszcz rzeczycki kpił z zabiegów duchowieństwa o to wyróżnienie, lecz pomimo tego ów specyficzny rodzaj orderu dla wyższego duchowieństwa, to jest kanoników³, wszedł na stałe w skład ceremonialnego ubioru członków korporacji duchownych, jakimi były kapituły katedralne i kolegiackie. Wydawać by się mogło, iż upowszechniający się w Polsce od XVIII stulecia zwyczaj zaniknie w wyniku reform obyczajów kościelnych po Soborze Watykańskim II, zwłaszcza po ogłoszeniu dokumentu Kongregacji do Spraw Duchowieństwa z 30 października 1970⁴. Stało się jednak inaczej. Z obserwacji wynika, że w kolejnych latach po tym fakcie, szczególnie w dwóch ostatnich dekadach w. XX i na początku XXI stulecia, nastąpił renesans kapituł, przede wszystkim w diecezjach reorganizowanych i nowo tworzonych na postawie bulli Jana Pawła II *Totus Tuus Poloniae Populus* z dnia 25 marca 1992⁵. Instytucje te w świetle prawa kanonicznego zostały już jednak pozbawione jakiegokolwiek, poza ceremonialnym, znaczenia. We wszystkich kreowanych wówczas gremiach, nawiązujących do kształtowanej przez kilka stuleci polskiej tradycji, pojawiają się dystynktoria, których forma nie zawsze dobrze świadczy o wiedzy dzisiejszych decydentów o genezie, funkcji i symbolice tego znaku przynależności wspólnotowej.

¹ A. Nowowiejski, *Wykład liturgii kościoła katolickiego*, t. 2, cz. 1, Warszawa 1902, s. 478–479; P. Pałka, *Dystynktorium*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 6, Lublin 1985, szp. 453–454.

² J. Kitowicz, *Opis obyczajów za panowania Augusta III*, Warszawa–Kraków 1970, s. 162.

³ Zob. H. Sadowski, *Ordery i odznaki zaszczytne w Polsce*, Warszawa 1904, s. 23–39; S. Łoza, *Ordery i odznaczenia polskie*, Lwów 1938, s. 20.

⁴ *De reformatione vestium choralium*, „Acta Apostolice Sedis”, 63, 1971, nr 4, s. 314–315. Zob. Pałka, *op. cit.*, szp. 454.

⁵ *Nova Polonicarum circumscriptionum ecclesiasticarum compositio*, „Acta Apostolice Sedis”, 84, 1992, nr 12, s. 1099–1112.